

Elza

Pintér Lajos

Mostanában, ha megtérek a munkából és hanyattvetem magam a díványon, eszembe jut az a kis konyha-szoba, egyablakos falusi házunkban, a padlásfeljáró alatt. Elza szobája volt ez. Elza akkor még nálunk szolgált. Anyám már rég nem élt. Én még ifjú legényke voltam. Esténként, amikor apám kártyázni ment, Elza bekopogott hozzám és kért, hogy menjek át a szobájába. — Mesélj valamit, — mondta ilyenkor. — Hallottam, hogy Piroskával ültél az iskolában... — Mindig mélyen elpirulva ültem le az ágya szélére. Elza a párnára ült, félig kitakarta magát és kért, hogy tapogassam meg, milyen meleg a karja. Megtapogattam: valóban nagyon forró volt. Azt mondta, a háta is meleg. Ott is megtapogattam. Akkor hirtelen kiugrott az ágyból. — Tudod mit, Lacika? — mondta. — Van egy nagyszerű ötletem! — Ugrált örömeiben és csak hajtogatta: — Tudod mit, Lacika, tudod mit... ?

— Nem tudom — mondtam.

— Te lefestesz engem, Lacika, ugye, lefestesz! Én majd felülök az ágyban, így ni... és félig lehúdom... így... most te lefestesz engem. Na, hozd a festékeidet!

Szobámba futottam. Feltúrtam minden fiókot, kiráztam a táskámat, s mikor már mindent összehánytam, eszembe jutott, hogy a festékeket aznap az iskolában hagytuk.

Sírás környékezett. Lehajtott fővel ballagtam vissza Elza szobájába és halkán, nagyon halkán mondtam neki: — Milyen kár, Elza, hogy nincsenek itthon a festékeim...

Kifutottam. Keservesen sírtam. Éreztem, hogy a festék itt nagyon fontos, a festék sorsdöntő kérdés és festék nélkül nagyon boldogtalan pillanatok ezek.

Elza nemsokára a városba költözött.

Négy évvel később találkoztam vele. Szép asszony volt, és tíz évvel idősebb nálam. Festő volt a férje, látszólag boldog házaseletet éltek. De Elza — a férje jóvoltából — sohase szülhetett, s a festő halálra kínoztta emiatt.

Ha együtt voltunk, sokszor elnéztem Elza arcát. Éppen olyan üde volt, mint akkor, négy évvel azelőtt. A keze kifinomult és lakkozta a körmeit. De a haját nem vágatta le, be volt fonva, jóval a válla alá ért. Sokszor rajtakapott, hogy fürkészem. Meg is jegyezte egyszer:

— Úgy nézel, mintha először látnál. Talán nem tetszik rajtam valami?

Megnyugtattam, hogy éppenséggel minden tetszik, ami rajta van, csak azon csodálkozom, hogy négy év alatt semmit, de semmit sem változott. Valóban csodálkoztam rajta, és örömmel töltött el, hogy négy év után ugyanolyannak látom, mint azelőtt, én meg azóta már hosszú nadrágban járok, nyakkendőt viselek és borotválkozom.

Elza is jól látta ezt és eleget csodálkozott. Néha még éppenséggel gyönyörködött bennem. És ezt a férje előtt se titkolta. Esténként kávézás közben a Művészek Klubjában sűrűn felsóhajtott és azt mondta: Édes fiam!... Kért, hogy ne éjszakázzam és megkérdezte, miért iszom.

— Iszom, mert elhagyott — mondtam csak úgy, hogy mondjak valamit.

— Talán csak nem! — kérdezte aggódva.

— De igen! — mondtam és kezdtem belejönni a játékba. — Egy igazgatóhoz ment férjhez, elképzelheted!...

— Nahát, köpök én az ilyenre! Ne is sajnáld, úgysem szeretett!

— De igen! — védtem most már elkeseredetten a nemlétező szeretőt. — A szülei kényszerítették!

— Hát ha férjhezment, férjhezment, nem kell azért rögtön kétségbe-esni. És főleg nem kell inni! Vannak még lányok...

Megígértem Elzának, hogy keresek másikat...

Néhány nappal azután egyedül találtam a Művészek Klubjában. Örömmel hazudtam, hogy: „akadt”. Megveregette a vállamat. — Nagy kópé vagy! — mondta. A lányokról beszélgettünk, akkor hirtelen eszembe jutott az a kis szoba.

— Emlékszel...? — fordultam hozzá és torkomon akadt a szó. Elza elpirult, felugrott és fizetés nélkül kisietett.

Ettől kezdve megváltozott a viszonyunk. Elza tartózkodóbb lett, én viszont játszottam a megcsaltat. Ha együtt voltunk, azt a jól begyakorolt pózt öltöttem, amellyel mindig részvényt tudtam keltetni magam iránt. Önérzetemet egyáltalán nem sértette, hogy sajnálnak az emberek, és ha jól esett, én is sajnáltam őket.

Mind ritkábban láttam Elzát. Ha találkoztunk, elkerültem.

A közöny lett rajtam úrrá. Leverten kószáltam a város központjában. Kimeresztett szemekkel bámultam a szürke aszfaltot. A járókelők néha rámpillantottak: megsajnálta és mentek tovább.

Akkor a virágáros üzlete előtt megpillantottam Elzát. Hirtelen lecsaptam a fejem és megfordultam. Korórámra néztem, majd a kirakatba bámultam.

Valaki megérintette a vállam.

Tudtam, hogy ő az. Dermedten, vártam, hogy megint vigasztalni fog. Vártam, hogy ismét elmondja azt a mesét, amit annyiszor hallottam már.

Ehelyett egész természetes hangon megkérdezte:

— Na, édes fiam, nem jön még?

— Kicsoda?

— hát a kedves! — és kacsintott hozzá.

— Ja... — mondtam. — Még nem jön. Még nem kell jönnie. Majd
őtkor...

— Na, látszik, hogy megint szerelmes vagy! Hiszen már fél hat is el-
múlt!

— ...hatkor kell jönnie — rebegtem zavartan.

— Pá! — mondta Elza. — Jól szórakoztatok!

Ott álltam, zavartan, tanácstalanul. A karórámra néztem. — Hatkor
kell jönnie — ismételtem magamban. — Hátha tényleg, várok valakit...
Akinek hatkor kell jönnie...

Bementem a virágüzletbe. Vettem egy csokor ibolyát. Aztán kiálltam
a járda szélére. Percenként ötven lány is ellibbent mellettem, egyik sem
volt az. Egyiket sem vártam, egyiknek sem mondhattam (érzelgősen, mint
egy filmszínész): — Csakhogy megjöttél, édes!... úgy vártalak!...

A toronyóra gyors egymásutánban hatot vert. Nem jött senki. Vártam
még tíz percet. Senki sem lopakodott hozzám, senki sem mondta: — Ne
haragudj, édes, számtanóránk volt... és... — Csekélység, szívem! — mondtam
volna. De nem mondhattam.

Egy autó suhant el mellettem: felocsúdtam. Zsebrevágtam az ibolyát és
elindultam, leverten, szomorúan, a végtelen hosszú járdán.

Tudtam, hogy este a Művészek Klubjában találom Elzát. Ünneplőbe öltö-
zve nyitottam be. Az egyik sarokasztalnál ült, férje sakkpartija fölött.

Osszeráncolt szemöldökkel, bágyadt, szomorú tekintettel egy félreeső
asztalhoz léptem. Konyakot rendeltem. Egyetlen hajtásra kihörpintettem.
Ellenkezől a homlokom fölé emeltem a kezem, és elfeküdtem a kényelmes
karszékre. Egy határozatlan pontot figyeltem mereven. érzem, hogy na-
gyon komoly és nagyon szomorú vagyok. Szerettem így lenni. Szerettem kö-
zömbösen, minden cél nélkül a semmit bámulni. Mielőtt megmozdultam,
alaposan megfontoltam, illik-e mérhetetlen komolyságomhoz ez a mozdulat.
Mindent egybevetve úgy festettem, mint aki még mindig sajnálja a meg-
szökött szeretőt.

Nem tudom, mennyi idő múlt el. Lehet, hogy tíz percet ültem így,
lehet, hogy fél órát. Akkor, alig hallhatóan, mellémlopakodott Elza. Össze-
rezzentem. Lassan feléje fordítottam a fejem. — Jóestét — mondtam csen-
desen.

— Szervusz, fiacskám! Ejnye, de szomorúak vagyunk! — és tréfásan
megfricskázta az orromat.

Nem mosolyodtam el.

— Tudom, mondta, tudom, milyen nehéz... De hát majd csak jóra
fordul. Ne szomorkodj azért... Itt vagyok én... itt vagyok melletted.

Megszoritottam a kezét. Szólni akartam, de nem szóltam. Csak néztem,
soká, nagyon soká.

— Mondjad csak! — bátorított. — Nekem igazán megmondhatod!

Gondolkodni kezdtem. Valami nagyot akartam mondani, valami világ-
rengetőt. Ami szívencsapja ezt az asszonyt. Ami méltó az én nagy bánat-
omhoz.

Hirtelen a szemébe néztem. Akkor azt mondtam:

— Nősülök!

A villám lecsapott közénk. Az asszony elsápadt, nagy barna szemét
vadul rámmerezettette.

— Megbolondultál!

— Nősülök! — mondtam nyomatékkal.

Leírhatatlan gyönyört éreztem. Életem legkáprázatosabb pillanata volt ez. Birkoztam magammal, hogy röhögésbe ne törjek. És nem éreztem bánatot, mikor az asszony szemébe néztem.

Még mindig dühöngött. — Megörült! — mondta magának. — Ez a gyerek teljesen megörült. — Majd hangosabban: — Kösd tel magad, fiacskám! En hozom neked a kötelet! — Ismét magának: — Nősülni, tizennyolc éves fejjel...

En: Tizenkilenc!

O: Még ha húsz is! Még ha huszonöt, harminc, még akkor is! Tudod te, fiacskám, mit csinálsz? Tisztában vagy te azzal?

En: Igen.

O: Hát nem hiszem!

Remegett a düttől. Apró ökleivel vadul hadonászott. Sohasem láttam ilyennek.

— Tisztában vagy te azzal, hogy mit csinálsz? — kérdezte még egyszer. — Akarsz egy ilyet!... — és undorral a férjére nézett. — Minden izét megtalál! Kellott ez nekem! Kifelé micsoda nagy szerelem! Eszményi házasság! Hogy élnek, szent ég! mint a galambok!... Tudod te, mi ez? Pokol! A hetedik pokol! En vagyok a hibás, hogy nem tud gyereket...

— Igérd meg nekem, hogy nem csinálsz badarságokat! — kérlelt aztán. Megfogta a kezem, a vállamhoz simult. — Na? — kérdezte.

— Igérem, hogy még meggondolom — mondtam hosszú gondolkodás után. Belémkarolt. — Cuki vagy! — és csettintett a nyelvével.

Előhúztam a zsebbegyűrt ibolyát és a mellére tűztem.

A festő fölnézett a sakktábláról és felénk intett.

— Ni csak, hogy szerelmeskednek!

Elza aléltan ráborult.

Másnap reggel frissen mosakodva, vidáman kopogtam be hozzá.

— Nem nőstülök Elza! — újságotam, mikor becsukta mögöttünk a szobaaajtót.

